VII

SPRAWOZDANIE

i

RACHUNKI ROCZNE

BANKU ZIEMSKIEGO

W POZNANIU

ZA CZAS

od 1 Lipca 1894 do 30 Czerwca 1895.

POZNAŃ.
CZCIONKAMI DRUKARNI DZIENNIKA POZNAŃSKIEGO.
1895.

Porządek obrad

Walnego Zebrania dnia 17 Października 1895.

1. Przedłożenie sprawozdania i bilansu wraz z rachunkiem zysków i strat.
2. Potwierdzenie bilansu, uchwała co do podziału czystego zysku i udzielenie pokwitowania.
3. Wybór dwóch członków Rady nadzorczéj.
4. Wybór rewizorów interesów Banku.
5. Obrady, ewent. uchwały co do wniosków podanych przynajmniéj na dwa tygodnie przed Walnem Zebraniem na piśmie Zarządowi.

Rada Nadzorcza:

Stanisław hr. Żółtowski z Niechanowa, Prezes.
Stefan hr. Dąmbski z Żakowa.
Teodor Moszczeński z Wiatrowa.
Krzysztof hr. Cieszkowski z Wierzenicy.
Stanisław Morawski z Jurkowa.

Dyrekcya:

Alexander Chrzanowski. Dr. Teodor Kalkstein.

Jakkolwiek w położeniu naszem ekonomicznem i społecznem piętrzą się zewsząd trudności i zaostrzają stosunki, jednakże rezultaty osięgnięte przez Bank Ziemski w tym siódmym z rzędu roku jego działalności przedstawiają obraz nie mniéj pomyślny dla akcyonaryuszów, jak dla zadań będących przedmiotem naszéj pracy. Przekroczyliśmy już liczbę pierwszego **tysiąca** osiedlonych rodzin, rozsprzedawszy im obszar **44 tysięcy** mrg. mgd. za cenę około **7 milionów** marek; a przy tem, jak w poprzednich latach, jesteśmy w możności rodzielenia 4% **dywidendy**, odstawiając swoją drogą sumy przepisane statutem do funduszów rezerwowych, tak iż te z dniem 1 Lipca r. b. dochodzą blisko do **54 tysięcy** marek.

Jeżeli wyniki **finansowe** w bieżącym roku zawdzięczamy częściowo niezwykle korzystnym konstelacyom na targu pieniężnym, obfitującym w kapitały szukające lokacyi po nizkim procencie (jak o tem świadczy nasz Rachunek Depozytów), to wyjątkowy ten obrot nie zmienia poprzednich przewidywań naszych, że powiększenie kapitału zakładowego niezbędnem będzie do dalszego rozwoju naszych czynności.

O ile bowiem prądy nieprzyjazne, przewrotne pojęcia w niektórych sferach agrarnych i ociężałość aparatu administracyjnego, hamując działalność Generalnéj Komisyi w osadnictwie krajowem, nie pozwalają ustawom rentowym w praktyce postępować właściwemi torami, by osięgnąć tak zbawienne rezultaty, jakich po intencyach prawodawcy spodziewać się było można, — o tyle zwiększa się potrzeba rozwinięcia naszych czynności w drodze **samopomocy**. Akcya nasza — ustalona doświadczeniem, jasna i niezawodna w swych celach, a oparta na racyonalnem zużytkowaniu prawodawstwa rentowego — potrzebuje tylko dostatecznych podstaw materyalnych, jakich szukamy chwilowo w podwyższeniu kapitału zakładowego, aby zapewnić naszéj instytucyi w przyszłości normalne fungowanie i dać stałe oparcie ziemianom, szukającym dróg wyjścia z krytycznego położenia, jak i tym, którzy zdobyć pragną obywatelskie warunki bytu w powstającym nowym ustroju społecznym.

Pomimo takiéj sytuacyi i pomimo zbliżającego się (z końcem bieżącego roku) terminu zamknięcia subskrypcyi, nowa nasza emisya 800 akcyi zbyt jeszcze szczupłą ma liczbę podpisów, by już z góry można jéj przepowiedzieć niewątpliwy sukces. Jednakże zawód w tym względzie byłby tak smutnym objawem i takim rażącym dowodem braku zrozumienia, nietylko potrzeb gospodarstwa krajowego, lecz i skutecznych sposobów zaradczych **bez ofiar**, że bez zwątpienia o żywotności naszéj ekonomicznéj trudno nawet przypuścić niedojście do skutku naszéj emisyi. Żywimy więc nadzieję, że jeszcze w ostatniéj chwili zachowawczy zmysł społeczeństwa naszego ocknie się, a życzliwym zabiegom uda się powetować dotychczasową obojętność kapitałów narodowych i pozyskać je w odpowiedniéj mierze dla przedsiębiorstwa naszego.

Tymczasem wobec niepewności wyniku nowéj subskrypcyi ostrożność nakazywała nam zachować przeszłoroczne powolne tempo w rozwoju interesów. Prócz dalszych operacyi w podjętych dawniéj kolonizacyach, przeprowadziliśmy na nowo w ciągu roku tylko 4 mniejsze parcelacye sposobem komisowym. Dopiero pod koniec roku obrachunkowego podjęliśmy większy interes osadniczy na Śmieszkowie, majątku z obszarem 638 ha. położonym pod Czarnkowem, na nowéj linii kol. żel. z Rogoźna do Krzyża — i spodziewamy się wykonać tam jedno z ùdatniejszych dzieł kolonizacyjnych.

Jako dodatni objaw samoistnéj pracy i energicznego ruchu osadniczego w Prusach zachodnich podnieść wypada, że Spółka ziemska w Toruniu bez naszéj pomocy nabyła dwa znaczniejsze majątki: Dąbrówkę z obszarem ca. 450 ha. w powiecie świeckim i Wichulec z obszarem ca. 500 ha. w powiecie brodnickim, na których wdrożyła parcelacyę pod pomyślną wróżbą.

Rachunek parcelacyi.

Po szczególe czynności nasze parcelacyjne w ciągu roku obrachunkowego 1894/95 przedstawiają następujące rezultaty:

	Ilość osadników.	Areał sprzedany Ha.	a.	□ m.	Cena ogólna sprzedaży M.	fen.
A. W dawniejszych interesach przybyło osad:						
1. Małachowo wierzb.*)	1	—	—	—	—	—
2. Siedlemin	3	321	50	—	294,100	—
3. Talary	1	—	97	—	557	20
4. Białydwór	2	7	25	—	5,655	—
5. Kołdrąb	1	11	—	—	5,940	—
6. Piaskowo	11	116	77	52	84,845	56
7. Będźmirowice	8	60	11	—	25,704	—
8. Nowydwór jaktor. (dokupna)	—	12	98	—	20,629	51
9. Dąbrówka	5	110	57	27	37,594	72
B. Parcelacye podjęte w bieżącym roku:						
10. Ociąż (nowa serya)	9	46	—	—	22,911	—
11. Kaźmierz	3	20	30	78	20,432	55
12. Jelitowo	1	7	60	—	5,700	—
13. Wijewo	12	48	42	90	29,971	—
C. Parcelacye na własny rachunek Spółek Ziemskich.						
Spółka Ziemska w Poznaniu:						
Łosinice i Droszew	18	171	42	—	102,400	—
Spółka Ziemska w Toruniu:						
Wichulec i Dąbrówka	25	280	36	—	210,540	—
Razem	100	1,215	27	47	866,980	54
Stan z dnia 1 Lipca 1894	913	9,883	41	23	6,029,115	77
Stan ogólny dnia 30 Czerwca 1895	1013	11,098	68	70	6,896,096	31

*) Podzielona parcela w tej samej cenie, na 2 osady.

Sumy obrotowe i bilansowe rozkładają się na poszczególne kategorye naszych interesów, jak następuje:

	Sumy obrotowe.		Salda.	
	Debet.	Credit.	Debet.	Credit.
A. **Spółki Ziemskie:** (1. Poznańska, 2. Toruńska, 3. Pinczyńska)	848,988.47	57,025.68	791,962.79	
B. **Parcelacye na rachunek własny Banku Ziemskiego:** (4. Białożewin, 5. Jarząbkowo, 6. Kruszyny, 7. Piaskowo, 8. Białydwór, 9. Śmieszkowo)	397,397.27	41,782.41	355,614.86	
C. **Parcelacye komisowe:** (10. Bąblin, 11. Dąbrówka, 12. Kołdrąb, 13. Małachowo szemb., 14. Niemczyn, 15. Nowe Prusy, 16. Nowydwór jakt., 17. Posługowo, 18. Będźmirowice, 19. Wybranowo, 20. Wijewo, 21. Ociąż, 22. Siedlemin, 23. Kaźmierz, 24. Jelitowo, 25. Smogorzewo)	1,050,490.92	894,458.16	156,032.76	
D. **Parcelacye w zawieszeniu:** (26. Janin) .	509.69		509.69	
E. **Parcelacye cofnięte i wyrównane:** (27. Kolybki, 28. Nowina, 29. Grabówiec, 30. Sośnica, 31. Gałązki, 32. Żegrowo)	19,075.79	19,075.79		
F. **Parcelacye skończone i wyrównane:** (33. Tarnówko, 34. Turza, 35. Wieszczyczyn, 36. Świnice)	52,132.19	52,132.19		
Zgodnie z bilansem suma M.	2,368,594.33	1,064,474.23	1,304,120.10	

Rachunek osadników

przedstawia się szczegółowo w następujących pozycyach:

		Debet.	Credit.
Saldo z dnia 1 Lipca 1894 wynosiło	M.	606,296.78	
Do tego saldo przybyło r. b. w dawniejszych rachunkach:			
Na Białożewinie	„		300.—
„ Białymdworze	„	750.—	7,417.50
„ Jarząbkowie	„	8,849.33	1,675.75
„ Kołdrąbiu	„		500.—
„ Małachowie szemborowicach	„	30,914.76	1,717.26
„ Małachowie wierzbiczanach	„	26,086.25	171,208.59
„ Nowymdworze Jaktorowskim	„	600.—	4,842.50
„ Niemczynie	„		400.—
Do przeniesienia	M.	673,497.12	188,061.60

		Debet.	Credit.
Z przeniesienia	M.	673,497.12	188,061.60
Na Ociążu	„	277,247.66	228,510.70
„ Piaskowie	„	1,400.—	15,714.—
„ Będźmirowicach	„	72,677.65	9,246.63
„ Siedleminie	„	194,343.15	28,710.87
„ Wymysłowie	„	4,948.—	1,330.—
„ Wybranowie	„	64.64	2,095.92
„ Kruszynach	„	18,400.38	245,609.84
„ Posługowie	„	2,125.40	
Nowe rachunki osadników powstały:			
Na Kaźmierzu	„		7,650.—
„ Jelitowie	„		350.—
„ Wijewie	„	29,971.—	8,970.—
„ Świńcu (nowa serya)	„	38,612.30	38,612.30
Suma zgodnie z bilansem	M.	1,313,287.30	774,861.86
	„	774,861.86	
Saldo Debet	M.	538,425.44	

Z powyższych rachunków wyrównane zostały i zamknięte: Posługowo i Świniec.

Rachunek hipotek.

Z przeszłego roku obrachunkowego pozostało nam d. 1 Lipca 1894:

a) hipotek parcelacyjnych na	M.	261,094.40
b) „ w interesach Spółek Ziemskich	„	67,050.—
c) „ lokacyjnych	„	14,200.—
Razem	M.	342,344.40

W ciągu roku przybyło nam hipotek:

1) z parcelacyi Swińca	13 hipotek na	M.	33,377.—			
2) „ Śmieszkowa . .	1 „ „	„	51,529.20			
3) „ Kruszyn	17 „ „	„	115,499.—			
4) „ Malachowa Wierzb.	20 „ „	„	31,867.50	Sa.	M.	232,272.70
Razem zgodnie z debetem sum obrotowych					M.	574,617.10

W ciągu roku odebraliśmy spłaty hipotek

a) w 34 pozycyach parcelacyjnych	M.	118,137.85			
b) w 7 „ lokacyjnych	„	9,500.—	Sa.	M.	127,637.85
Pozostaje reszta wykazana bilansem				M.	446,979.25

Mianowicie posiadamy:

a) hipotek parcelacyjnych w 124 pozycyach . .	M.	375,229.25
b) „ od Spółek Ziemskich w 3 pozycyach	„	67,050.—
c) „ lokacyjnych w 2 pozycyach . . .	„	4,700.—
Razem jak wyżej	M.	446,979.25

Rachunek Debitorów i Kredytorów

składa się z następujących pozycyi.

A. Należytości Banku Ziemskiego za:

a) złożone w kasach rejencyjnych lub bankach listy rentowe i zapasy gotówki	M. 152,975.78
b) koszta drenowania dla osadników w Jarząbkowie	„ 34,124.51
c) zobowiązania osadników i klientów bankowych, kredytowane za podkładkami hipotecznemi lub przekazami na landszaftę albo kasy rządowe	„ 13,652.57
d) zaległości procentowe, drobne wydatki i koszta bankowe, które klienci zobowiązani są zwrócić	„ 3,210.05
Razem zgodnie z bilansem	M. 203,962.91

B. Zobowiązania Banku Ziemskiego:

a) do regulacyi hipotecznych, włącznie z pożyczkami landszaftowemi w parcelacyach Kruszyn, Jarząbkowa, Małachowa Wierzb., Wymysłowa, Białożewina, Ociąża, Siedlemina, Wijewa, Będźmirowic i Śmieszkowa	M. 823,915.07
b) do zwrotu reszt z interesów skończonych lub pozostających w zawieszeniu i różne drobne	„ 4,170.01
Razem zgodnie z bilansem	M. 828,085.08

Rachunek Efektów.

Dnia 1 Lipca 1894 mieliśmy Efektów za	M. 90,166.45
W ciągu roku przybyło nam na własny rachunek $3^1/_2$ i 4-procentowych listów zastawnych poznańskich i $3^1/_2$-procentowych listów rentowych poznańskich za	„ 150,169.18
Razem	M. 240,335.63
Z powyższych Efektów sprzedaliśmy w ciągu roku za	„ 87,037.65
Pozostało więc na rachunku Efektów dnia 30 Czerwca 1895	M. 153,297.98

Na powyższą sumę składały się:

a)	M. 131,000	listów zastawn. pozn. $3^1/_2$%	. . . . . .	po kursie	100,80
	„ 1,000	„ „ „ „	(list wylosowany)	„ „	100,—
b)	„ 13,000	„ „ „ 4%	. . . .	„ „	102,30
	„ 600	„ „ „ „	(list wylosowany)	„ „	100,—
c)	„ 7,500	„ rentowych „ $3^1/_2$%	. . . .	po cenie kupna	101,—

których wartość, obliczona podług artykułu 239 b prawa akcyjnego z dnia 18 Lipca 1884, wynosiła dnia 30 Czerwca rb.	M. 154,522.—
Przeto zysk z tego rachunku wynosi	M. 1,224.02

Rachunek kosztów handlowych.

składa się z następujących pozycyi:

a) Remuneracye zarządu, urzędników, syndyka bankowego i komisyi rewizyjnych	M. 18,217.—
b) Podatki (M. 4587.46) lokal, woźny, materyały biurowe i druki	„ 7,443.41
c) Taksy, podróże, inseraty, gazety, koszta sądowe i notaryalne, portorye itd.	„ 2,854.42
d) Koszta nowéj emisyi	„ 854.85
Suma	M. 29,369.68
Ze zwrotu kosztów nałożonych komitentom wpłynęło	„ 609.02
Pozostało, zgodnie z bilansem	M. 28,760.66

Rachunek depozytów.

Dnia 1 Lipca 1894 mieliśmy depozytów	M.	188,116.93
W ciągu roku zdeponowano u nas wraz z narosłemi procentami	„	441,821.55
Razem	M.	629,938.48
Z téj kwoty podniesiono w ciągu roku wraz z procentami	„	127,713.35
Pozostało depozytów dnia 30 Czerwca rb.	M.	502,225.13
W téj kwocie mieszczą się wpłaty na nową emisyę akcyi w wysokości . .	„	102,241.—

od których obliczamy $3^1/_2$%.

Znaczniejszy napływ pieniędzy i utrzymująca się od dłuższego już czasu nizka stopa dyskontowa skłoniła nas do obniżenia w Maju rb. odsetek od depozytów z kwartalnem wypowiedzeniem na $3^1/_2$%, podczas gdy od depozytów z półrocznem wypowiedzeniem, jak dawniéj, płacimy 4%. Od depozytów płatnych za każdoczesnem żądaniem obliczamy 3%; lecz wyjątek stanowią osadnicy Banku Ziemskiego lub Spółek Ziemskich, którym obliczaliśmy **zawsze** 4%.

Rachunek funduszów rezerwowych.

Zwyczajny fundusz rezerwowy wynosił dnia 1 Lipca 1894	M.	23,471.20
Ze zysków tegorocznych przypada do tegoż funduszu podług § 14 ustaw . .	„	3,257.05
Razem	M.	26,728.25
Nadzwyczajny fundusz rezerwowy wynosił 1 Lipca 1894.	„	22,392.40
Z reszty zysków togorocznych dochodzi podług § 14 ustaw 20%	„	4.800.—
Przeto wynosi suma rezerw Banku Ziemskiego p. 1 Lipca 1895 r.	M.	53,920.65

Podział zysków.

Jak w latach poprzednich, tak i w tym roku zyski bankowe pozwalają na ustanowienie dywidendy 4%, czyli 40 M. od każdéj akcyi.

Rachunek zysków i strat wykazuje zysku czystego			M.	65,140.97
Stósownie do § 14 ustaw wypada następujący podział:				
a) do funduszu rezerwowego zwyczajnego 5% . . .	M.	3,257.05		
b) na 3% dywidendy od 1,200,000 M.	„	36,000.—	Sa. M.	39,257.05
Do dalszego podziału pozostaje			M.	25,883.92
c) Dla wyrównania rachunku przenosi się do zysków przyszłego roku . .			„	1,883.92
Reszta zysku			M.	24,000.—

dzieli się, jak następuje:

d) 50% na superdywidendę jako czwarty, dodatkowy 1% od 1,200,000 M.	M.	12,000.—
e) 20% do funduszu rezerwowego nadzwyczajnego .	„	4,800.—
f) 30% na tantyemę dla Rady Nadzorczej i Zarządu	„	7,200.—
Razem jak wyżej	M.	24,000.—

I. Obrot ogólny w roku obrachunkowym 1894|5.

Rachunek:	Sumy obrotowe.		Salda.	
	Debet.	Credit.	Debet.	Credit.
Kapitału Zakładowego.		50,000.—		50,000.—
Akcyi II. Emisyi		1,150,000.—		1,150,000.—
Funduszu Rezerwowego		23,471.20		23,471.20
Funduszu Rezerwowego Nadzwyczajnego		22,392.40		22,392.40
Efektów	240,335.63	87,037.65	153,297.98	
Hipotek.	574,617.10	127,637.85	446,979.25	
Depozytów	127,713.35	629,938.48		502,225.13
Dywidendy p. 1889/90	1,596.85	1,596.85		
„ p. 1890/91	1,565.03	4,554.64		2,989.61
„ p. 1891/92	2,280.—	6,000.—		3,720.—
„ p. 1892/93	5,520.—	10,480.—		4,960.—
„ p. 1893/94	38,200.—	48,000.—		9,800.—
Różnych	1,754,261.76	2,378,383.93	203,962.91	828,085.08
Parcelacyi	2,368,594.33	1,064,474.23	1,422,866.67	118,746.57
Osadników	1,313,287.30	774,861.86	538,425.44	
Procentów	56,288.30	122,241.92		65,953.62
Prowizyi	3,173.15	28,830.53		25,657.38
Ruchomości	2,304.59		2,304.59	
Kosztów Handlowych	29,369.68	609.02	28,760.66	
Kasy	1,053,038.19	1,040,337.63	12,700.56	
Zysków z r. 1893/94	64,523.24	64,523.24		
Tantyemy	7,200.—	7,200.—		
Zysków i Strat p. 1894/95		1,297.07		1,297.07
Marek	7,643,868.50	7,643,868.50	2,809,298.06	2,809,298.06

II. Rachunek Zysków i Strat

pr. 30 Czerwca 1895.

WINIEN.		MA.	
Do Rachunku kosztów handlowych.	28,760.66	Przeniesiony zysk z roku 1893/94 .	1,297.07
„ „ Ruchomości 10% na umorzenie	230.46	Z Rachunku Efektów	1,224.02
Saldo czyli czysty zysk do podziału	65,140.97	„ Prowizyi	25,657.38
		„ Procentów.	65,953.62
Marek	94,132.09	Marek	94,132.09

III. Bilans z dnia 30 Czerwca 1895.

Stan czynny.		Stan bierny.	
Rachunek Efektów	154,522.—	Rachunek Kapitału Zakładowego .	50,000.—
„ Hipotek	446,979.25	„ Akcyi II. Emisyi . . .	1,150,000.—
„ Różnych Debitorów . .	203,962.91	„ Funduszu Rezerwowego .	23,471.20
„ Parcelacyi.	1,422,866.67	„ Funduszu Rezerwowego Nadzwyczajnego . . .	22,392.40
„ Osadników	538,425.44	„ Depozytów	502,225.13
„ Ruchomości	2,074.13	„ Dywidendy p. 1890/91 .	2,989.61
„ Kasy	12,700.56	„ „ p. 1891/92 .	3,720.—
		„ „ p. 1892/93 .	4,960.—
		„ „ p. 1893/94 .	9,800.—
		„ Różnych Kredytorów . .	828,085.08
		„ Parcelacyi.	118,746.57
		„ Zysku z roku 1894/95 .	65,140.97
Marek	2,781,530.96	Marek	2,781,530.96

Poznań, dnia 30 Czerwca 1895.

DYREKCYA:

Al. Chrzanowski. **Dr. Kalkstein.**

Powyższe rachunki roczne potwierdzamy:
Poznań, dnia 25 Września 1895.

Rada Nadzorcza.
St. Żółtowski,
Prezes.

Zgodność z księgami Banku poświadczamy:
Poznań, dnia 23 Sierpnia 1895.

Komisya Rewizyjna.
Dr. Celichowski. Dr. Łebiński.

Pogląd

na ważniejsze rezultaty w liczbach zaokrąglonych z końca każdego roku obrachunkowego.

	Obszar sprzedanych i tradowanych parcel	Ilość jednostek gospodarczych.	Cena ogólna sprzedaży	Wpłaty nabywców parcel	Stan kapitałów			Stan funduszów rezerwowych	Dywidenda
					w parcelacyach	w hipotekach	w efektach		
	Hekt.		*M.*	*M.*	*M.*	*M.*	*M.*	*M.*	%
Dnia 1 Lipca 1889	412	68	288,270	—	—	—	252,892	5,826	—
„ „ 1890	1,586	174	1,076,057	101,734	282,851	117,575	428,868	11,141	4.
„ „ 1891	3,587	264	2,120,740	404,845	260,297	450,512	296,746	21,708	4.
„ „ 1892	5,681	414	3,511,765	689,831	394,439	571,030	170,657	29,737	4.
„ „ 1893	8,173	729	4,951,480	1,031,788	574,122	446,877	138,979	37,837	4.
„ „ 1894	9,883	913	6,029,115	1,345,940	1,160,684	342,344	90,166	45,863	4.
„ „ 1895	11,098	1,013	6,896,096	2,120,801	1,304,120	446,979	154,522	53,920	4.